

Samen sterk met de Gouden Weken!

Achtergrondinformatie en vijftien aantrekkelijke energizers

Colofon

kwintessens

© Kwintessens, Amersfoort, juli 2020

Een aantal keer per jaar verschijnt Kwink &. Deze uitgaves worden samengesteld door de makers van Kwink, vooral aansluitend bij bekende themaweken in het basisonderwijs, zoals de Week Tegen Pesten (september), de Week van de Mediawijsheid (november) en de Week van de Lentekriebels (maart). Dan wordt de algemene doelstelling van de themawEEK verbonden met specifieke SEL-doelstellingen. Altijd inhoudelijk onderbouwd en met concrete lessuggesties voor de leerkracht.

Teksten: Gerard van Midden en Wouter Siebers

DE KRACHT VAN DE GOUDEN WEKEN

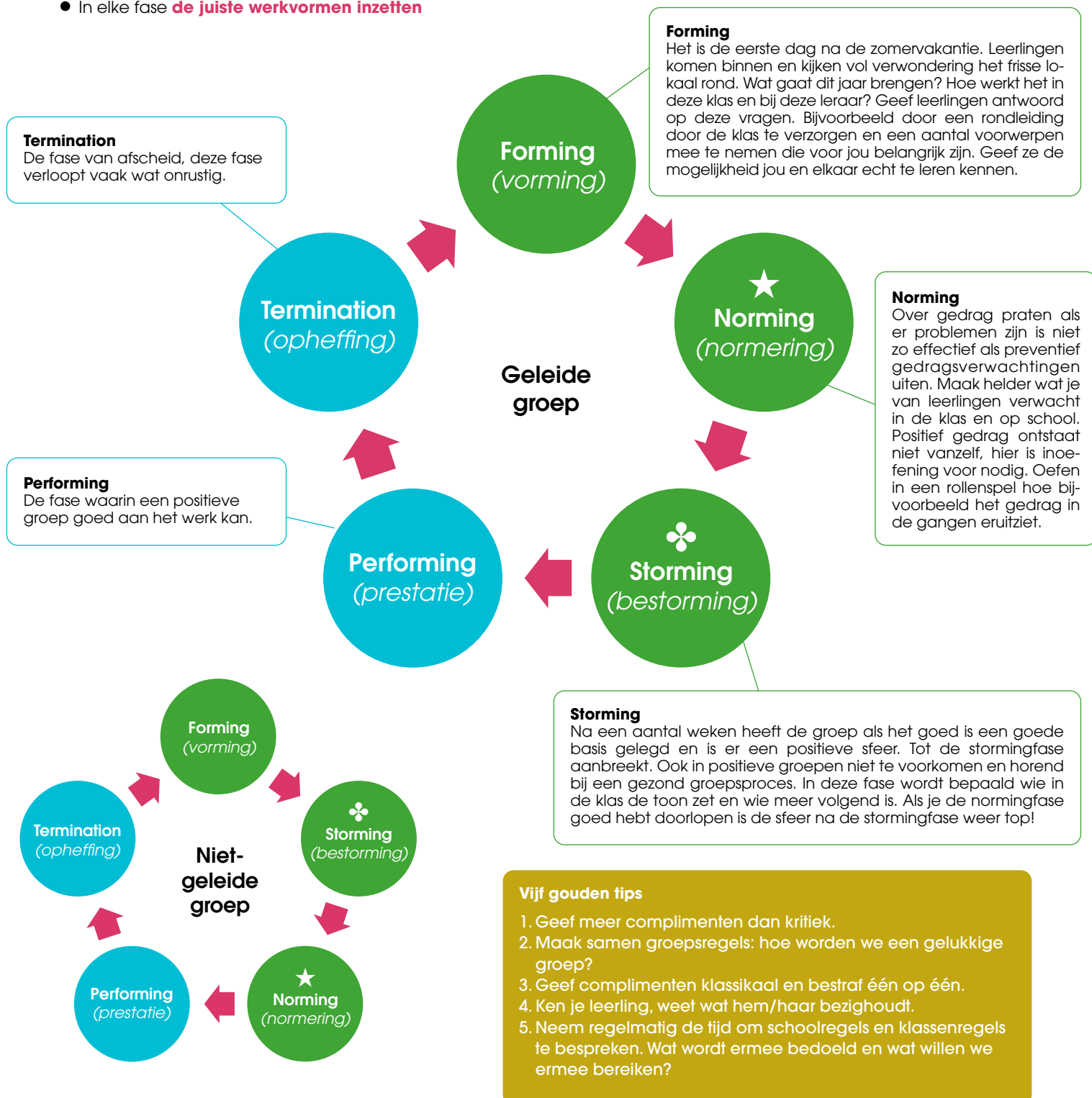
De start van het schooljaar is een belangrijk moment voor een groep. De eerste weken bepalen het succes voor de rest van het jaar. Ontwikkelt een groep zich tot een positieve, neutrale of negatieve groep? De leraar heeft er invloed op!

Pak je kans van de zomer- tot de herfstvakantie: de Gouden Weken. In dit speciale katern bij de methode Kwink voor sociaal-emotioneel leren geven we kort achtergrondinformatie over de fases van groepsvorming en vijftien praktische energizers die helpen om van een klas een (h)echte groep te maken.

Fases van groepsvorming

Bij **actief werken aan groepsdynamica** zijn twee zaken van belang:

- Het omdraaien van de storming- en de normingfase. Doordat je als leraar eerst normeert, voordat leerlingen zelf de leiderschapsrollen verdelen, voorkom je dat de informele leider uit de groep te veel invloed heeft op de groepsregels.
- In elke fase **de juiste werkvormen inzetten**

De kracht van de gouden weken!

Vijftien energizers voor een gezellige groep. Een gouden tijd voor iedereen!

Energizers en coöperatieve werkvormen dragen bij aan het creëren van een gezellige, veilige groep. De effecten zijn in de periode van de Gouden Weken extra groot.

We geven vijftien tips, alle geordend rond de vijf SEL-competentie (drie energizers per competentie):

- **Besef van jezelf**
- **Zelfmanagement**
- **Besef van de ander**
- **Relaties hanteren**
- **Keuzes maken**

Je kunt per energizer bekijken of die voor het niveau van jouw groep geschikt is.

Deze werkvormen zijn ook terug te vinden op de Gouden Weken Poster voor Kwink-abonnees.

Besef van jezelf

INKIJKJE

Doe de kringactiviteit: 'Ik neem mezelf mee en daar hoort bij...' Daarbij geven de kinderen een inkijsje in zichzelf: hobby, wat raakt hen, waar moeten ze weleens om huilen, waar worden we vrolijk van, lievelingsdier enz. Kind 1 noemt één ding dat bij zijn binnenkant hoort. Daarna kind 2. Die noemt eerst iets nieuws en daarna wat kind 1 noemde. Hoe lang wordt de rij?

RARA, WAT KAN IK GOED?

De kinderen zitten in een kring op de grond. Er klinkt muziek. Eén kind loopt tijdens de muziek rondjes om de kring. Het heeft de omtrek van een grote duim (van karton) in de hand. Als de muziek stopt, legt het de duim achter de rug van een willekeurig kind. Dat kind laat nu pantomimisch zien waar het goed in is. Wie het raadt mag nu rond de kring lopen. Zeg dat alle kinderen een uitbeeldbeurt moeten krijgen.

SPIEGELPALEIS

Kinderen staan tegenover elkaar. Verdeel de kinderen in twee groepen. Laat groep 1 een neutrale houding aannemen. Groep 2 doet de houding van het kind tegenover zich zo nauwkeurig mogelijk na. Laat leerlingen dit serieus uitvoeren. Na een halve minuut vertellen de kinderen uit groep 1 wat ze opvallend vinden aan het uiterlijk of houding.

Besef van de ander

WIE BLIJFT STAAN?

Iedereen in de groep gaat staan. Eén kind (de spelleider) neemt een ander kind uit de groep in gedachten. Nu mogen kinderen om de beurt vragen stellen aan de spelleider. Bijvoorbeeld: heeft hij/zij lang haar? Nee? Dan gaat iedereen met lang haar zitten. Hoeveel vragen moet de groep stellen om erachter te komen wie de spelleider in gedachten heeft?

GEHEIM VISITEKAARTJE

Elk kind maakt een eigen, geheim visitekaartje. Dus een kaartje zonder naam, maar wel met aanwijzingen (tekeningen, woorden, symbolen) waardoor een ander kind kan raden van wie het kaartje is. Klaar? Doe alle kaartjes in een doos. Om de beurt pakken de kinderen een kaartje. Kunnen ze raden van wie het kaartje is? Ze mogen met andere kinderen overleggen. Als ze zeker zijn van hun zaak, schrijven ze de naam achter op het kaartje. Hoeveel antwoorden zijn goed?

MYSTERY HERO!

Schrijf de naam van elk kind op een briefje of ijslollystokje en stop deze in een pot. Trek aan het begin van de dag één naam uit de pot. Bekijk deze zonder dat de kinderen dit kunnen zien. Vertel de kinderen dat je deze dag extra goed let op positief gedrag dat dit kind laat zien. Omdat niemand weet wie de Mystery Hero is doe je dit verzoek aan alle leerlingen. Aan het einde van de dag maak je bekend welk kind de 'Mystery Hero' van de dag is. Is het gedrag gedurende de dag niet positief? Dan blijft voor altijd geheim wie de Mystery Hero was die dag.

Zelfmanagement

REAGEREN OP REGELS

Schrijf als leerkracht telkens een nieuwe, strenge regel op het bord, plus de straf die erbij hoort als een kind zich daar niet aan houdt. Bijvoorbeeld: 'Je mag in mijn groep geen viltstiften gebruiken. Straf: een maand lang niet gymmen.'

Laat de kinderen in duo's hierop reageren. Laat telkens een duo de regel en reactie op de straf uitbeelden in een toneelstukje van maximaal één minuut.

Extra: laat ook uitbeelden hoe een door de kinderen bedachte alternatieve regel en 'straf' eruitziet als reactie op de regel van de leerkracht (dus bijvoorbeeld een algemene regel over het gebruik van tekenmateriaal).

ROZIJNSTUDIE

Geef elk kind een rozijn. Nu doet elk kind zijn ogen dicht. Opdracht: concentreer je op hoe de rozijn voelt. Hoe ruikt de rozijn? De ogen mogen weer open. Bestudeer de kleur, vorm en structuur van de rozijn. Klaar? Stop de rozijn in je mond, maar bijt die niet meteen door. Voel hoe de rozijn in je mond ligt. Wat is de smaak? Slik de rozijn door. Bespreek met de kinderen in welke situaties ze voordeel hebben bij deze oefening.

GROENE KAART!

Geef kinderen twee kaarten: rood en groen. De rode kaart staat voor ongewenst gedrag in de school en de groene kaart voor positief gewenst gedrag. Laat kinderen anonieme voorbeelden op de kaarten schrijven. Bespreek deze kaarten en hang ze zichtbaar op. De eerste twee weken reflecteer je aan het einde van de dag op de kaarten. Hoe ging de dag? Wat was rood, wat was groen? Koppel deze ook aan de groepsafspraken die gemaakt worden.

Relaties hanteren

KIKKERS HELPEN ELKAAR

Leg verspreid door de gymzaal matten neer. Zorg ook voor muziek. De kinderen zijn kikkers en huppen, springen of zwemmen door de ruimte. Zodra de muziek stopt, helpen ze elkaar op het droge: een mat. Maar... er zijn veel minder matten dan kinderen. Ze moeten dus ruimte voor elkaar maken. Gelukkig is alleen aanraken van de mat al genoeg om veilig te zijn.

Haal nu één mat weg en speel het spel opnieuw. Blijf dit herhalen. Is het ook mogelijk om alle kinderen op één mat te krijgen?

HANDENKNOOP

Maak drie kringen. In elke kring doen de kinderen een paar stappen naar voren. Iedereen staat nu waarschijnlijk door elkaar. Opdracht: doe je beide armen in de lucht; zoek met elke hand een hand van iemand anders. Niemand heeft nu meer een vrije hand. Kom uit deze knoop zonder elkaars handen los te laten.

Bespreek na afloop hoe het ging. Wie was de leider? Wie volgde?

DE BALLONNENTANGO

Maak een kring. De leerkracht gaat midden in de kring staan met een ballon. Zij gooit de bal in de lucht en roept de naam van een kind. Dit kind moet bij de ballon staan voordat deze op de grond komt. Dan gooit het de ballon omhoog en roept de naam van een ander kind. In de tweede ronde gaat dit hetzelfde maar reageert niet het kind zelf maar een klasgenoot. Deze klasgenoot moet één positieve eigenschap van zijn medeleerling noemen voordat de ballon de grond raakt. Om ervoor te zorgen dat niet alle leerlingen tegelijk de ballon proberen te vangen steken ze eerst hun vinger op. Zodra je de leerling hebt aangewezen mogen ze de eigenschap noemen en de ballon vangen.

Keuzes maken

STA OP... OF NIET

Ga in een kring zitten. Vertel de kinderen dat er continu vijf kinderen tegelijk moeten staan. Niet meer, maar ook niet minder. Het is dan ook van belang dat kinderen heel goed naar elkaar kijken en goed non-verbaal communiceren. Het belang van de groep gaat boven eigen belang. Lukt het de leerlingen in vertraging te bewegen zodat ze elkaar de kans en ruimte geven af te wisselen tussen staan en zitten? Deze oefening vraagt veel oefening. Leuk om na de pauze weer even rustig te worden.

IK KIES JOU!

De kinderen lopen zonder te praten door elkaar. Op een teken van de leerkracht maken ze tweetallen. Die kiezen ze op basis van een overeenkomst met henzelf. Bijvoorbeeld: zelfde kleur shirt, zelfde lievelingsdier enz. Heeft iedereen een duo-maatje gevonden? Dan vertellen ze elkaar op basis van welke overeenkomst ze de ander gekozen hebben. Speel het spel een aantal keren. Variatie: een duo-maatje kiezen op basis van verschil.

KIEZEN MET LETTERS

Geef snelle opdrachten achter elkaar. Zeg: 'Wijs iets aan of pak iets dat begint met de letter... P'. (kinderen pakken een pen, papier, potlood, maar kunnen ook een medeleerling die Pim heet aanwijzen). Geef zo opdrachten met verschillende letters. Varieer met '... iets waar een letter P in voorkomt'; of: '... dat eindigt op een P.' Bij de laatste opdracht mogen de kinderen drie of vijf minuten iets leuks doen met het gepakte of aangewezen voorwerp. Zeg dat van tevoren, zodat ze heel bewust kunnen kiezen.

Zo betrek je ouders bij de Gouden Weken

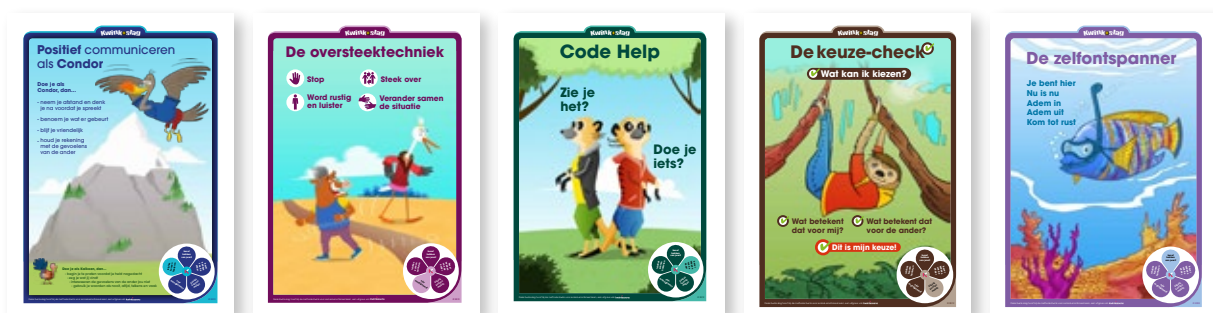
Een goede samenwerking tussen ouders en school heeft een positief effect op de ontwikkeling van kinderen. De eerste weken van het schooljaar zijn vaak spannend, zowel voor ouders als kinderen. In welke groep komt mijn kind? Hoe speelt de nieuwe leraar in op de onderwijsbehoefte? Welk effect heeft de aanpak van een leraar op de dynamiek in de groep?

Als je school aandacht besteedt aan de Gouden Weken is het krachtig dit met ouders te delen. Dat kan op papier, via een filmpje maar natuurlijk ook tijdens een informatiebijeenkomst. Als ouders begrijpen welk proces een groep doorloopt aan het begin van het schooljaar is dat helpend voor de ontwikkeling van een groep. Ouders kunnen thuis bijvoorbeeld gericht vragen naar activiteiten die op school worden aangeboden en snappen beter waarom de groep wat drukker is als ze in de stormingsfase terechtkomen.

Omdat een schooljaar uit meer bestaat dan de Gouden Weken alleen is het aan te raden ouders ook direct te informeren over de Kwink-slagen. Deze vijf basistechnieken helpen leerlingen om zichzelf te ontwikkelen in de vijf SEL-competenties.

Vijf suggesties om de Kwink-slagen te presenteren aan ouders:

- Toon de vijf posters en vertel op welke manier het de leerlingen ondersteunt in hun ontwikkeling.
- Laat van twee Kwink-slagen de animaties zien (zie Kwink-slagen bij het onderdeel leraar op het digibord). Vraag ouders op welke manier zij denken dat deze technieken bijdragen in de ontwikkeling van kinderen.
- Laat leerlingen op beeld uitleggen hoe ze de Kwink-slagen in de klas gebruiken. Speel deze beelden af tijdens de bijeenkomst en laat leraren aanvullen.
- Het team studeert vijf verschillende (korte) scènes in. Tijdens elke scène beelden ze gedrag dat hoort bij een Kwink-slag uit.
- Koppel de Kwink-slagen aan concrete energizers uit bijvoorbeeld dit katern. Laat ouders de energizers zelf ervaren. Vraag na enkele energizers of er iets is veranderd in de groep? Is de sfeer wellicht veranderd?

De Gouden Weken en het voorbeeldgedrag van leerkrachten

Kinderen leren veel van hun opvoeders. Dus ook van leerkrachten. Goed voorbeeldgedrag is allesbepalend. Ook voor het laten slagen van de belangrijke transitie (het aangeleerde toepassen in de dagelijkse praktijk).

Hieronder een oefening voor het team om met elkaar te bepalen welk voorbeeldgedrag bijdraagt aan een sociaal veilige groep en school.

Opdracht

Elke leerkracht krijgt een groene, gele en rode kaart. Op de groene kaart schrijven ze voorbeeldgedrag van een collega dat ze fijn vinden en goed voor de kinderen; op de gele kaart komt twijfelachtig voorbeeldgedrag; op de rode komt voorbeeldgedrag dat ze afkeuren. Alles gebeurt uiteraard anoniem.

Doe alle kaarten in een bus of doos. Verdeel de grote groep in een aantal kleinere groepjes. Elk groepje pakt nu willekeurig een groene, gele en rode kaart en bespreekt wat er op de kaarten staat. Probeer niet naar uniforme afspraken te streven, want die kun je over leerkrachtgedrag vaak moeilijk maken; dat kan wel over regels.

Klaar? Dan maakt - bijvoorbeeld de Kwink-coach op jouw school - met de groep een top vijf (kwalitatief) op basis van wat op de groene kaarten is ingevuld. Vraag expliciet of iedereen het eens is dat de rode kaarten eenmalig kwijtgescholden mogen worden. Vraag nu wat het team met de gele kaarten wil doen.

Tip: Zoveel mogelijk 'groen' doen

Hang twee grote vellen gekleurd karton (geel en groen) op in de teamkamer. Plak de top vijf (zie hierboven) van groene kaarten op het groene karton. Plak de twijfelachtige voorbeelden op het gele karton. Zo houden leerkrachten elkaar scherp op hun eigen gedrag. Geef de opdracht mee om de komende twee weken de gele kaarten om te buigen naar groen gedrag.

Leer elkaar kennen tijdens de Gouden Weken

Print dit werkblad op A3 zodat kinderen de ruimte hebben om hun antwoorden te tekenen.

DIT BEN IK! WIE BEN JIJ?

NAAM:.....

LEEFTIJD:

DEZE MENSEN WONEN BIJ MIJ THUIS

LIEVELINGSETEN

LIEVELINGSKLEUR

LIEVELINGDIER

LIEVELINGSBOEK

DIT KAN IK GOED

DIT VIND IK NOG LASTIG

ZO KUN JE MIJ HELPEN

DIT BEN IK (TEKEN JEZELF)

WIE BEN JIJ? (TEKEN EEN KLASGENOOT)

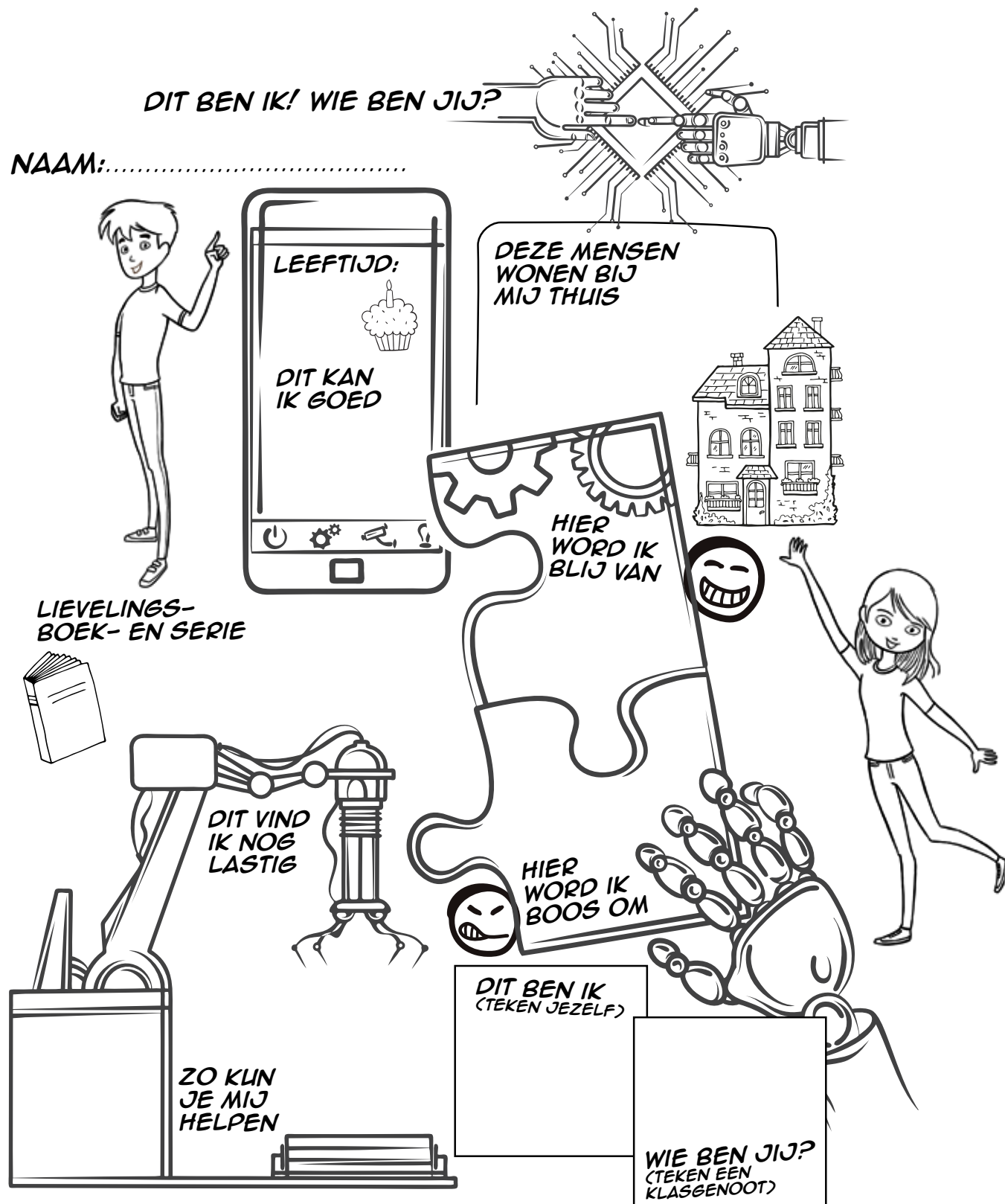

Leer elkaar kennen tijdens de Gouden Weken

Print dit werkblad op A3 zodat kinderen de ruimte hebben om hun antwoorden te tekenen.

Nog geen
Kwink-abonnement?
Probeer Kwink gratis uit.
Vraag een proefabonnement
aan. Dan kan de hele school
een aantal weken gratis met
Kwink aan de slag.

Ga naar:
www.kwinkopschool.nl

Tot ziens!

 kwintessens

Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort

VOOR SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

www.kwinkopschool.nl